

Vesti

„Međuizbori u SAD – rezultati i moguće posledice“

Međuizbori za Kongres Sjedinjenih Američkih Država održani su 8. novembra. U vezi sa tim, Udruženje Fulbrajt i prijatelji, u saradnji sa Centrom za američke studije Filozofskog fakulteta i Centrom za studije SAD Fakulteta političkih nauka, organizovalo je diskusiju na temu „Međuizbori u SAD – rezultati i moguće posledice“. Prof. dr Ivan Vujačić, predsednik Udruženja, doc. dr Aleksandar Milošević sa Fakulteta političkih nauka i prof. dr Radina Vučetić, potpredsednica Udruženja i upravnik Centra za američke studije, ovom prilikom razgovarali su o rezultatima međuizbora i mogućim budućim političkim dešavanjima u SAD.

▲ doc. dr Aleksandar Milošević, prof. dr Radina Vučetić i prof. dr Ivan Vujačić

Razgovor o seriji „Stranger Things“

U utorak, 22. novembra Centar za američke studije organizovao je diskusiju o seriji „Stranger Things“. Razgovarali smo o istorijskom kontekstu serije, o osamdesetim godinama u Sjedinjenim Američkim Državama, odnosima dve velike sile u poslednjoj deceniji hladnog rata, popularnoj i „geek“ kulturi, ali i o nostalgiji koju je serija probudila za osamdesetim godinama. Video poruku i pozdrave iz sunčane Kalifornije Centru za američke studije ovom prilikom poslao je Nikola Đuričko, koji tumači lik Jurija u četvrtoj sezoni „Stranger things“: https://fb.watch/g_l3OzrvFJ/.

U razgovoru su učestvovali doc. dr Nemanja Radonjić i Deda Milorad, a moderirala je Katarina Beširević.

▲ doc. dr Nemanja Radonjić, Katarina Beširević i Deda Milorad

Projekat „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“

Projekat „Američka istorija u učionici: amerikanizacija Srbije u hladnom ratu“ Centar za američke studije započeo je u oktobru 2022. godine. U tekućoj fazi projekta istraživači Centra i Narodne biblioteke Srbije listaju štampu iz kolekcije Narodne biblioteke u potrazi za primerima amerikanizacije i srpsko-američkih odnosa u hladnom ratu. Ovde smo postavili izabrane isečke iz dosadašnjeg istraživanja.

▲ „Džuboks“, 3. februar 1940.

▲ „Filmski svet“, br. 96, 1956.

▲ „Filmski svet“, br. 55, 1956.

▲ „Džuboks“, 3. avgust 1967.

Živorad Žika Mitrović

„Western – to je izlet u nedogledne zelene ravnice po kojima jure neobuzdani vranici, gde nebo nije išarano trkama mlaznih aviona koji nose toware namenjene atomskim probama, i gde devojkje nesebično, bez sitničavih računica i budžeta, daju svoje srce onome koga zaista vole.“ Ovim rečima je jugoslovenski i srpski reditelj Živorad Žika Mitrović (1921–2005) opisivao žanr koji je presadio na jugoslovensku filmsku scenu. Ljubitelj američkih, a stvaralac jugoslovenskih vesterna rođen je u Beogradu. Već pre početka Drugog svetskog rata oprobao se kao crtač stripa. Posle rata, Mitrović se profilisao kao filmski režiser i scenarista, zainteresovan za ustaničke i ratne teme. Posebno su ga privlačila područja koja su podsećala na jugoslovensku verziju američkog Divljeg zapada, poput Kosova, Makedonije i Hercegovine.

▲ Izvor: BMS

▲ Izvor: IMDB

Iz njegovog dela mogu se izdvojiti ratni spektakli, „Užička Republika“ i „Marš na Drinu“, i jugoslovenski westerni „Kapetan Leši“, „Ešalon doktora M.“ i „Brat doktora Homera“. Vredi naglasiti da je Mitrović o westernu kao žanru učio i u poseti Sjedinjenim Državama, gde se susreo sa brojnim istaknutim holivudskim producentima, režiserima i glumcima, poput Džordža Stivensa i Marlona Branda. Mitrovićevo delo je nedvosmislen primer američkog uticaja u posleratnoj Jugoslaviji, ali i autentični izraz jugoslovenske filmske kulture, u kojoj su promovisane vrednosti socijalističkog društva u nastajanju.

Slavko Vorkapić

U Dobrincima, kraj Rume, rodio se Slavko Vorkapić (1894–1976), jedan od najznačajnijih srpsko-američkih filmskih umetnika. Vorkapić se, nakon završene gimnazije, školovao za slikara u Beogradu i Budimpešti. Kada je izbio Prvi svetski rat, igrom slučaja se nalazio u Srbiji. Sa srpskom vojskom prešao je albanske planine i dospao u Pariz, gde je nastavio školovanje. Ipak, 1920. godine, Vorkapić se odlučio za putovanje preko Atlantika. Najpre je u Njujorku radio kao crtač reklama, da bi potom prešao u Los Anđeles gde je bio angažovan kao fotograf. U Los Anđelesu je Vorkapić stupio u kontakt sa filmskim umetnicima, i ubrzo se oprobao kao glumac u filmu „Skaramuš“ reditelja Reksa Ingrama. Ipak, Vorkapić nije ostao zapažen kao glumac nego kao pionir montaže i reditelj. Sa francuskim

kolegom Roberom Florijem napisao je i režirao prvi američki ekspresionistički film „Život i smrt holivudskog statiste broj 9413“ (1928). Njegov talenat je prepoznao „Paramount“, koji ga je zatim angažovao za montažera. Saradnju sa velikim filmskim studijima Vorkapić je prekinuo pred Drugi svetski rat, želeći da se slobodno bavi umetnošću. Nakon rata, Vorkapić se ostvario kao filmski pedagog. Predavao je na Univerzitetu Južne Kalifornije i na beogradskoj Akademiji. Pored toga, domaćin njegovim predavanjima o estetici i filozofiji filma bila je njujorška MoMA, a među slušaocima bili su Endi Vorhol i Vilijam Fridkin. Umro je u španskom mestu Mihás, tokom posete sinu.

Američke studentkinje u obilasku Kraljevine Jugoslavije

Zvanični jugoslovensko-američki odnosi u međuratnom periodu bili su manje intenzivni u odnosu na savezništvo dve države u Prvom svetskom ratu. Ipak, uprkos zatišju političkih odnosa, američki uticaji u Kraljevini Jugoslaviji bili su prisutni preko američkih filmova, mode, sporta i drugih aspekata kako kulturnog, tako i svakodnevnog života. Važan doprinos odnosima dve države dale su i nezvanične posete predstavnika različitih američkih organizacija Jugoslaviji. Tako su, na primer, Kraljevinu u julu 1931. posetile tri članice uprave Američkog saveza studentkinja.

Meri Matison, potpredsednica Američkog saveza studentkinja, i njene dve saradnice, Ana But i Ketrin Holej na leto 1931. putovale su po Jugoslaviji i posetile Zagreb, Split, Dubrovnik, deo Jadranskog primorja, Sarajevo i Beograd. Meri Matison je i pre ove posete organizovala nekoliko ekskurzija

američkih studenata po Kraljevini. Potpredsednica Američkog saveza studenata prilikom posete Beogradu 1931. izjavila je sledeće: „**Ja neobično mnogo volim vašu zemlju i ovo nije prvi put da dolazim. Do duše, pre nekoliko godina ja nisam ni imala pojma o postojanju vaše države. Ali kada sam počela da studiram istoriju, a naročito modernu istoriju, ja sam [čula] za vitalnost vašeg naroda i rešila sam se da upoznam zemlju.**“ Dodala je da je prvenstveno želela da bolje upozna osobine jugoslovenskog naroda, ali da je ubrzo, zbog „basnoslovnog dekora“ zemlje, odlučila da bi radije bila turistkinja.

„Vreme“,
29. jul 1931.

„Ilustrovano vreme“,
1. avgust 1931.

Tina Turner u Beogradu

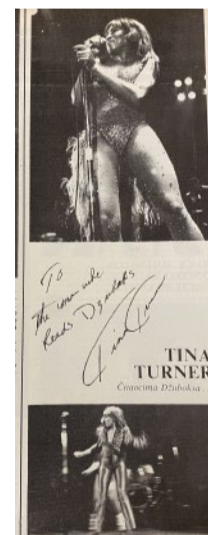
Kraljica rokenrola, Tina Turner započela je karijeru 1957. u muzičkoj grupi „Kings of Rhythm“ gde je i upoznala svog prvog supruga, frontmena grupe, Ajka Tarnera. Sa Ajkom je aktivno nastupala od 1960, a dvoje muzičara su sa hitovima „River Deep – Mountain High“ i „Proud Mary“ bili jedan od najpoznatijih dueta u američkoj, pa i svetskoj muzičkoj industriji. Na turnejama po Evropi nisu zaobišli ni Jugoslaviju.

Tina i Ajk su prvi put posetili Beograd u novembru 1974. kada su održali koncert u hali „Pionir“, u organizaciji Doma omladine. Iako se ploče ovog muzičkog dueta nisu našle među najprodavanijim u Jugoslaviji, kako je pisala štampa, koncert je ipak privukao veliki broj posetilaca i opisivan je kao pravi svetski spektakl. Sva pažnja publike bila je posvećena „ženskom Mik Džegeru“, što je bio nadimak Tine Turner koji su jugoslovenski mediji

„Ilustrovana politika“
12. novembar 1974. ▼

„Džuboks“
25. maj 1979. ▼

preuzeli od britanskih i američkih. Novinar „Ilustrovane politike“ Žika Milutinović je na sledeći način opisivao Tinin nastup: „**U crvenoj, skupocenoj haljini [...] grčevito grabi mikrofona i već uobičajenim pokretom, zabačene glave, počinje da peva. U tom trenutku Tina Turner podseća na pagansko božanstvo koje se predaje – muzici.**“ U Beogradu je nastupala još 1979, neposredno nakon razvoda od Ajka, zatim i 1990. kada je održala koncert u Zemunu, a u štampi je svaki put istican njen neverovatno energičan scenski nastup.

Tina Turner je 26. novembra napunila 83 godine i još uvek je jedna od najvoljenijih svetskih muzičkih zvezda. Primljena je u Rokenrol kuću slavnih 2021. godine.

Robert Cohen, Sonia E. Murrow, **Rethinking America's Past. Howard Zinn's 'A People's History of the United States' in the Classroom and Beyond**, Athens (GA): The University of Georgia Press, 2021.

U avgustu 2022. navršilo se 100 godina od rođenja Hauarda Zina. Tim povodom, osvrnućemo se na knjigu „**Rethinking America's Past**“ Roberta Koena i Sonije Marou o uticaju „**Narodne istorije SAD-a**“ (1980), kojom je Zin, preispitujući američke idole, napravio pometnju koja ni četiri decenije nakon prvog izdanja nije umirena.

Koen, profesor na Univerzitetu u Njujorku i stručnjak za američku borbu za građanska prava, i Marou, profesorka na Koledžu u Bruklinu i ekspertkinja za obrazovanje, odlučili su da recepciju Zinovog dela predstave u osam tematskih poglavlja. Prvo poglavlje posvećeno je kontekstualizaciji mesta Zinove „**Narodne istorije**“ u američkoj historiografiji. Zatim, u poglavljima 2–6 autori raspravljaju o nastavi istorije pre i posle uspeha Zinove knjige. Njihove izvore čine pisma nastavnika i učenika, što upotpunjuje sliku o reakciji čitalaca na Zinove teze. Sedmo poglavlje tiče se reakcija američke historiografije na „**Narodnu istoriju**“, a osmo je posvećeno mestu te knjige u američkoj popularnoj kulturi.

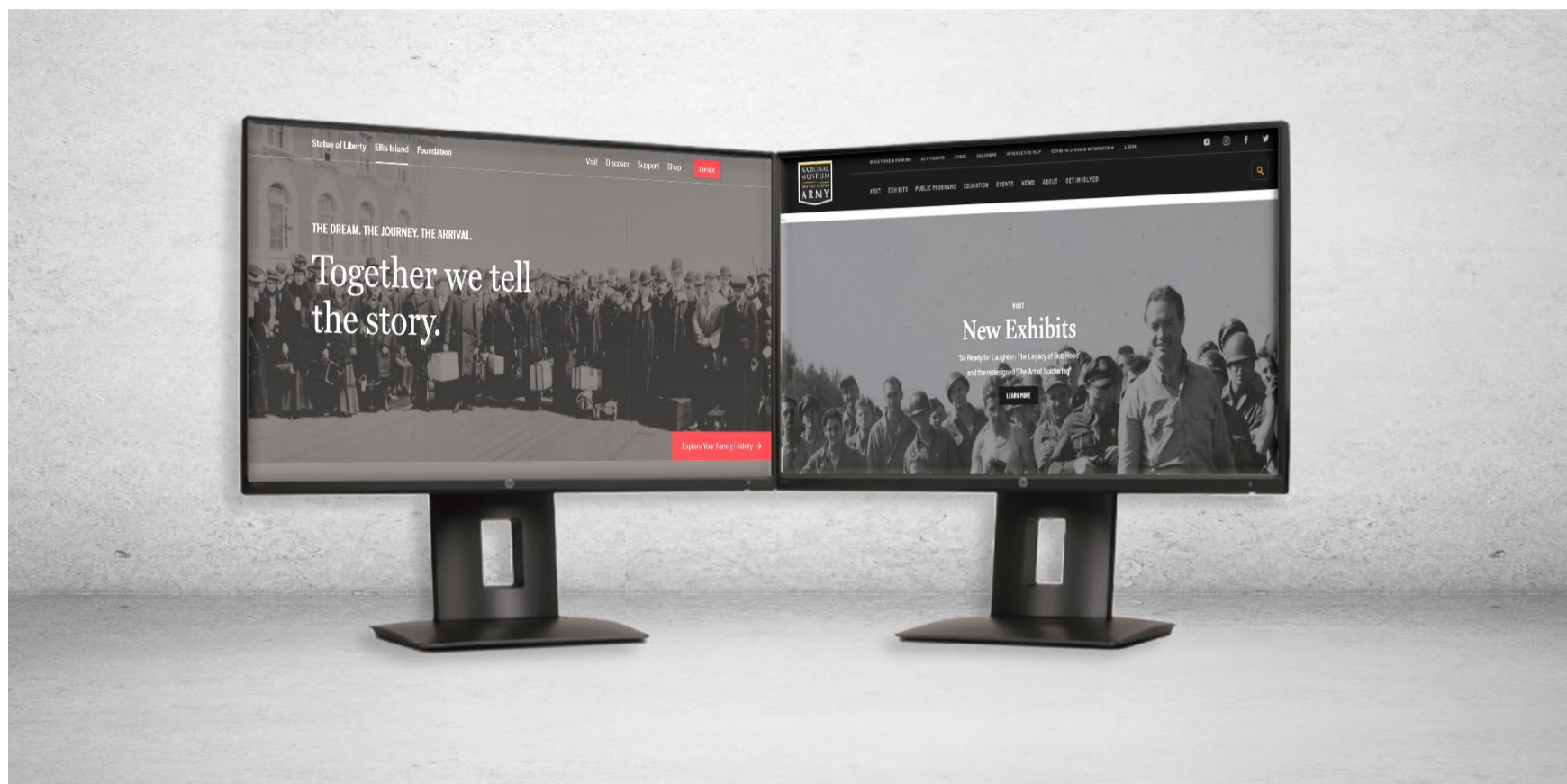
Knjiga Koena i Marou podseća nas na važnost i aktuelnost alternativne istorijske perspektive u savremenim Sjedinjenim Državama i na dužnost istoričara da ne učestvuje u stvaranju, nego preispitivanju nacionalnih i drugih identitetskih mitova.

David Hackett Fischer, **African Founders. How Enslaved People Expanded American Ideals**, New York: Simon & Schuster, 2022.

Dejvid Haket Fišer je istaknuti američki istoričar i profesor emeritus Univerziteta Brendajs. Njegova najvažnija dela tiču se rane istorije nezavisnih Sjedinjenih Država, ali i fenomena „dugog trajanja“ na severnoameričkom kontinentu. Nagrađen je Pulicerovom nagradom 2005. godine. Njegova nova monografija, „**African Founders**“, rezultat je Fišerove želje da ispita odnos istovremenih, protivrečnih fenomena koji su obeležili ranu američku istoriju – slobodarskih ideja američke elite evropskog porekla i ropstva. Konkretnije, autorov cilj je da utvrdi na koji način su Afroamerikanci, bilo kao slobodni ljudi, bilo kao robovi, uticali na transformaciju britanskih američkih kolonija i, kasnije, Sjedinjenih Država.

Fišerova težnja da opiše interakciju belih Amerikanaca i Afroamerikanaca u ranijim fazama suživota navela je autora da monografiju podeli, geografskom logikom, na tri poglavlja. Poglavlja opisuju tri šira američka regiona (Sever, Jug i zapadno, granično područje), a svako poglavlje sadrži po tri potpoglavlja koja opisuju manje geografske celine.

Rezultat autorovog istraživanja je knjiga bogata ilustracijama, mapama, statistikom i autentičnim citatima. Fišer je nedvosmisleno pokazao dalekosežne uticaje afričkih ideja koji su izmenili američko gledište o moralu, jeziku, muzici i duhovnosti u svim krajevima SAD.

The Statue of Liberty-Ellis Island Foundation
<https://www.statueofliberty.org/>

Ukoliko posetite Njujork, verovatno ćete u itinerer uvrstiti obilazak Nacionalnog spomenika Kipa slobode. Pored impozantne statue i Muzeja Kipa slobode, koje možete videti na Ostrvu slobode, deo spomeničkog kompleksa je i ostrvo Elis, nedaleko od Menhetna, na kome se nalazi i Muzej imigracije. Početkom 1980-ih godina, osnovana je Fondacija koja je omogućila izgradnju novih objekata u okviru kompleksa i restauraciju postojećih, dok poslednjih godina, kroz digitalnu platformu nastoji da unapredi virtuelni doživljaj Nacionalnog spomenika Kipa slobode. Posredstvom ovog vebsajta imate priliku da posetite virtuelne muzejske postavke u okviru kompleksa i tako se upoznate sa iskustvima više miliona imigranata iz raznih delova sveta koji su dolazili u Ameriku. Pravo istraživačko blago ove platforme predstavlja pretraživa baza podataka, koja sadrži više miliona, manje ili više detaljnih zapisa o putnicima koji su stigli do njujorške luke u periodu od 1820. do 1957. godine. Zahvaljujući naprednim mogućnostima pretrage, ova platforma omogućava radoznalim posetiocima i da istražuju svoju porodičnu istoriju. U moru imena putnika, nalaze se i imena ličnosti koje su ostavile neizbrisiv trag u američkoj i svetskoj istoriji, poput Hičkoka i Ajnštajna. Putem vebsajta, možete pretraživati i preko 2000 intervjua sa putnicima, porodicama, državnim i vojnim zvaničnicima, koji bliže rasvetljavaju fenomen imigracije, kao neodvojivog aspekta u sveobuhvatnom razumevanju američke istorije i društva.

The National Museum of the United States Army
<https://www.thenmusa.org/>

Dok se u velikom broju zemalja proslavlja Dan primirja u Prvom svetskom ratu, u Americi se 11. novembar obeležava kao Dan veterana. Proslavu ovog državnog praznika je 2020. godine upotpunilo i otvaranje muzeja, u blizini Vašingtona, posvećenog dva i po veka dugoj istoriji američke vojske. Ukoliko ste ljubitelji vojne istorije, onda ćete sigurno poželeti da pogledate kako je muzejska postavka odgovorila na zadatak da predstavi iskustva vojnika u periodima rata, ali i mira, od kolonijalnog razdoblja američke istorije pa sve do danas. Vebsajt muzeja sadrži odeljak u kome su prikazane tematski organizovane izložbe, praćene najatraktivnijim artefaktima, poput jedne od najstarijih američkih pušaka iz 18. veka ili obuće koju su američki vojnici nosili u Korejskom ratu, kao i kratke biografije vojnika. Zahvaljujući ovoj platformi, možete da pogledate i virtuelnu izložbu posvećenu terorističkim napadima na Ameriku od 11. septembra 2001. godine, predstavljenu kroz predmete, fotografije i priče vojnika. Interaktivni karakter muzeja odražava se kroz različite programe za publiku, poput razgovora o aktuelnim knjigama ili istorijskim događajima, koji se mogu pratiti i u virtuelnom formatu. Profesore, nastavnike i učenike naročito će obradovati sekcija u kojoj se nalaze relevantni članci, biografije muškaraca i žena koji su služili u američkoj vojsci, kao i planovi lekcija, koji omogućavaju da teme iz američke vojne istorije budu predmeti obrade na časovima.

Najave konferencije konkursi

Kiki Smit

U utorak 6. decembra u 18h u svečanoj sali „Dragoslav Srejović“ Centar za američke studije organizovaće razgovor o stvaralaštvu Kiki Smit, o značaju njene izložbe „Ljudi i ostale životinje“ za našu sredinu, zašto je saradnja sa svetski renomiranim umetnicima poput same Smit važna i korisna za lokalnu sredinu i umetnost. Takođe, biće reči i odnosu publike prema njenim delima, kao i reakcijama same umetnice na veliku posećenost. Konačno, u razgovoru će osim fokusa na samu izložbu u Beogradu, biti i pokušaja da se pokaže relevantnost i aktuelnost njene delatnosti koja je dovela do toga da je magazin „Time“ svrsta u „TIME 100: Ljudi koji oblikuju naš svet“. U razgovoru će učestvovati istoričarke umetnosti Ljubica Vujović i Lea Stanković.

▲ Kiki Smit

Mesec ljudskih prava

Decembar se globalno obeležava kao Mesec ljudskih prava, s obzirom na da to je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima u Ujedinjenim nacijama doneta 10. decembra 1948. godine, te se tako i u SAD tokom ovog meseca velika pažnja posvećuje pitanju jednakosti. Važno je napomenuti i da je tokom donošenja Deklaracije, Eleonora Ruzvelt bila predsedavajuća Komisije za ljudska prava u Ujedinjenim nacijama.

▲ Eleonora Ruzvelt u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku

Praznici

Kićenje jelke, ukrašavanje privatnih i javnih prostora i praznična euforija nezaobilazni su širom sveta tokom decembra. Ovakvoj atmosferi svakako treba dodati i holivudske klasike poput „It's a Wonderful Life“, „White Christmas“, „Home Alone“, „Love Actually“ i brojnih drugih, pa je tako i preporuka Centra za američke studije da uživajte uz ove filmove u iščekivanju Nove godine i Božića.

Global UGRAD Exchange Program

Ako ste student osnovnih studija i želite da provedete semestar na univerzitetu u SAD - Global UGRAD program razmene je prilika da steknete novo znanje i iskustvo, i razvijete veštine korisne svakome ko želi da bude lider u svojoj naučnoj oblasti i u društvu. Upoznaćete različite kulture, steći prijatelje iz svih krajeva sveta i napraviti jake akademske veze.

Konkurs je otvoren do 15. decembra:
bit.ly/globalugp

BOLD

U sredu, 7. decembra u 17h u Domu omladine Ambasada SAD održaće predstavljanje novog programa BOLD - Balkanski omladinski lideri. BOLD je program namenjen mladima, između 18 i 35 godina, koji žele da steknu leaderske veštine i da pomognu unapređivanje svojih zajednica.

